

עלון דו שבועי

עלון מס' 3 (1272) (שנה שלוש וחמש)

ענג שבת

כ"ז במרחשון ה'תשפ"א יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
לעילוי נשמת מרת רבקה יעקב ע"ה בת ר' יעקב ושמחה ז"ל, נפטרה ב-כ"ז בתמוז תש"ף (13.11.2020)

מועדי השבת חיי שרה

ע"ש מוצ"ש	יום	מוצ"ש
17.19	יום	16.05
17.20	ת"א	16.19
17.18	חיפה	16.09
17.22	ב"ש	16.23
17.20	אילת	16.16

זמני היום והלימודים היומיים:

משתתף חיי שרה - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.40 - 4.36
זמן הנחת תפילין	5.25 - 5.19
הנץ החמה (מישור)	6.15 - 6.09
הנץ החמה (הנראה)	6.20 - 6.15
ס"ז ק"ש מג"א	8.03 - 8.00
ס"ז ק"ש הגר"א	8.49 - 8.46
חצות היום	11.27 - 11.25
מנחה גדולה	11.57 - 11.56
שקיעת החמה	16.38 - 16.41
צאת הכוכבים ב'	17.28 - 17.31

דף יומי: עירובין צז - קג

מועדי השבת תולדות

ע"ש מוצ"ש	יום	מוצ"ש
17.16	יום	16.02
17.17	ת"א	16.16
17.15	חיפה	16.06
17.19	ב"ש	16.20
17.17	אילת	16.13

זמני היום והלימודים היומיים:

משתתף תולדות - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.45 - 4.41
זמן הנחת תפילין	5.31 - 5.26
הנץ החמה (מישור)	6.21 - 6.16
הנץ החמה (הנראה)	6.26 - 6.21
ס"ז ק"ש מג"א	8.07 - 8.04
ס"ז ק"ש הגר"א	8.53 - 8.50
חצות היום	11.29 - 11.27
מנחה גדולה	11.59 - 11.57
שקיעת החמה	16.36 - 16.38
צאת הכוכבים ב'	17.26 - 17.28

דף יומי: עירובין קד - פסחים ו

את העלון ניתן למצוא בפייסבוק תחת השם: "ענג שבת"
את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
וגם באתר מורשת בטקסורית עלוני שבת ב"מ"מ ע"י יחידת www.moresheet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

העלון מוקדש לזכר ולע"נ נחמה חיה כהן ע"ה, בת יצחק משה קרוטהמור ז"ל, נפטרה ב-ב' בכסלו תשע"ז, ויהי זכרה ברוך!

עבר הוה ועתיד בחזונו של אברהם אבינו

שני נושאים עיקריים בפרשתנו: קבורת שרה ובחירת אישה ליצחק. הנושא הראשון סוגר מעגל עם העבר: חיי שרה, פטירתה וקבורתה. הנושא השני פותח את מעגל העתיד: הדאגה להמשך זרע אברהם כדי שיהיה גוי גדול כפי שהובטח לו.

במבט יותר מעמיק יש כאן מימד נוסף. דווקא סגירת המעגל בקבורת שרה פותחת חזון ארוך הצופה פני עתיד כפי שנראה בהמשך. דווקא פתיחה בתהליך של חיפוש אישה ליצחק כדי להעמיד את דור העתיד מתחברת אל העבר. "כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אישה לבני ליצחק". הקשר אל העבר מעורר תמיהה שהרי הוא סותר את הציווי הראשון לאברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". אברהם משתמש באותם המילים ממש בצוותו לאליעזר ללכת בכיוון ההפוך. כנראה שאברהם מבין שיש משהו בעבר-משפחתו אותו אין הוא יכול להשאיר מאחוריו. זו רבקה ודודו הבא אלו רחל ולאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל. בנות אלו מצאצאי שם ועבר הן שעליהן חל העניין האלוהי - פוטנציאל הנבואה כפי שכותב ריה"ל בספר הכוזרי.

נחזור לקבורת שרה. לאורך כל הדין המתיש בין אברהם לבני חת חוזרות מילות המפתח "אחוזת קבר". אברהם מבקש: "תנו לי אחוזת קבר עמכם". בני חת עונים "במבחר קברינו קבור את מתך", אברהם שב ומבקש: "בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחוזת קבר". בסיכום הפרשה מדגישה התורה: "ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם לאחוזת קבר מאת בני חת". הדגש זה מוסבר ע"י חוקי המזרח הקדום אחוזת קבר משפחתית מותרת רק לאזרח קבע של העיר. אורח, מכובד ככל שיהיה, זכאי אמנם לקבור את מתו במקום שמישהו יקצה לו אך לא לאחוזת קבר משפחתית. הנוכחות וההסכמה של כל באי שער העיר מאפשרת להעניק לאברהם זכות של אזרח קבע הזכאי לאחוזת קבר משפחתית. יש כאן פתיחת עידן חדש - הכרה של בני חת במעמד הקבע של אברהם בארץ. משהו ומתן מתיש זה נחשב כאחד מעשרה נסיונות שנתנסה אברהם שהרי כל הארץ הובטחה לו ע"י הקב"ה אלא שהמימוש של הבטחה זו זקוק למאמץ עקבי ומתמשך בדרך בני אדם. קנית השדה לאחוזת קבר היא התחלתה של שרשרת אירועים שהחזירו בסופו של דבר את בני ישראל ממצרים. שני דורות אחרי אברהם אנו קוראים בפרשת ויחי: "ויקברו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ירך תחת ירכי ועשית עימדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים. ושכבתי עם אבותי ונשאני ממצרים וקברתני בקבורתם". דקות האבות והאמהות באחוזת הקבר מהווה עונן לבני ישראל הקושר אותם לארץ המובטחת. יעקב משתמש במילים מפרשתנו "שים נא ירך תחת ירכי" וכן: "ועשית עימדי חסד ואמת" לקוחות משליחותו של אליעזר לחפש אישה ליצחק. שוב עבר ועתיד נקשרים זה בזה. בהמשך פרשת ויחי מצוה יעקב את בניו: "קברו אתי אל אבותי... אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החיתי לאחוזת קבר". וכן עשו: "ויקברו אותו במערת שדה המכפלה אשר קנה אברהם את השדה לאחוזת קבר".

כאלף שנה מאוחר יותר אנו פוגשים יחס דומה לקברי אבות הקושרים את הבנים בעבותות אהבה לארץ ולעיר. נחמיה שר המשקים של המלך ארתחשסתא מנסה להסביר לו את הזיקה שלו לירושלים: "ואומר למלך... מדוע לא ירעו פני אשר העיר בית קברות אבותי הרבה ושעריה אוכלו באש... תשלחני אל עיר קברת אבותי ואבננה". כיצד מכנה נחמיה את ירושלים העיר בית קברות אבותי, היא אין קוברים בירושלים? המילים האלו מציינות קשר אוניברסלי למקום, לשרשי המשפחה, קשר כזה יכול גם ארתחשסתא להבין.

הרב דעואל (דולי) בסוק, ראש ישיבת בני עקיבא נתיב מאיר

העלון מוקדש לזכר ולע"נ חיים מנחם בסוק ז"ל, נפטר ב-ז' בכסלו תשס"ו. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ יעקב בן סולטאנה אוחנה ז"ל, נלב"ע ב-כ"ז בחשוון ה'תשע"ו. יהי זכרו ברוך!

לעצמו חיים אמיתיים, לצקת בהם תוכן נכון. חיי שרה ואברהם הם דוגמא לכך.
"הנה אנכי הולך למות" אומר עשיו וממשיך "ולמה זה לי בכורה" (כה, לב). מול אותו נזיד עדשים, מול תאוות הרגע, לא ידע עשיו מה הוא מפסיד - "למה זה לי בכורה!" - כל מה שאינו תאוות הרגע, כל מה שמעבר לכך לא מעניין. לאנשים כמו עשיו יום המוות מבטל את משמעות החיים.

ימים אלה, שבהם אנחנו נמצאים עוד רגע כבר שנה, נקראים "שגרת הקורונה". בסוג החיים הזה של ימי ריחוק וסגר האם אנחנו מבחינים מה חשוב ומה פחות טוב? האם התחלנו להבין עד כמה חשובה המשפחה הגרעינית? כמה סבתא וסבא חשובים ואין יש לכבד כל אדם?

האם ישנה כבר הבנה שאנחנו, כל הציבור, משפחה אחת גדולה וצריך להיות מאוחדים כמו במלחמות עם האויבים מסביבנו כדי להילחם באויב המר שמתהלך ממש בתוכנו?

אני ואפסי עוד לא יכול לשלוט בזמן הזה. אין להתקלח וצריך לחבוש מסכה זה לא רק בגלל החלטת ממשלה או בגלל שאני אפגע אלא בגלל סבא וסבתא שלי שלא יפגעו חלילה, וכן, כן, בגלל החבר והשכן. ובחירת בחיים - מי שחושב על הסכנה והמוות חלילה מהדבקה במחלה הארוכה, יכול לתת תוכן טוב יותר לחיים.

אקטואליה בראי הפרשה פינת העורך

פרשת חיי שרה - באמת? הפרשה היא על חייה של שרה אמנו, ומה יש בפועל בפרשה? תיאור מותה וטקס הקבורה שלה. ובהמשך מצאנו גם את סיפור מותו של אברהם אבינו. אם הפרשה היא על מוות מדוע שתקרא בשם חיים - חיי שרה?

יש לומר שהפרשה מביטה קצת לרחוק, כשמגיעים למוות רואים טוב יותר בפרספקטיבה למהלך החיים עצמם של הנפטר. זהו הזמן שבו ניתן להעריך נכון את החיים שהיו. כשאדם נפטר ובכלל בימי הזכרון שלו יש מנהג להרים "לחיים". יש עדות שעושות סעודות בימי השבעה. הנה כי כן התורה בחרה דווקא באבי האומה יחד עם האמא שלנו להצדיע לחיים. אברהם ושרה ידעו לנצל כל רגע בחיים. הם עשו את שלהם בחיים. "ואברהם בא בימים" (כד, א), מסביר השפת אמת, "בא לזקנתו".

שנים רבות, כך כולנו מקווים ומיחלים, עוברות על האדם ובראייה לאחור הן נראות כימים. יש ימים טובים ויש פחות טובים, יש ימים שאנחנו זוכרים ויש ימים שאנחנו רוצים לשכוח או מתקשים לזכור. אדם קם בבקר ליום עשייה ליום מלא תכניות ומצפה ליום טוב. אדם יכול לקנות בחייו הכל חוץ מימים, אבל הוא יכול ליצור

קידום העסק

חבילת פרסום ושיווק משולבת

בניית אתר אינטרנט, בניית דף פייסבוק עסקי, קידום אורגני וממומן בגוגל, קידום ממומן בפייסבוק, פרסום ומודעות בעלון *ניתן להזמין חלק מהחבילה

התקשרו לקבלת הצעה משתלמת

שלומי: 054-6695400
054-4567571

חגואל שפיצברג

פתרונות מיתוג, שיווק ופרסום

ענג שבת

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרופצים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית

ירון 052-4012533

דיני השבוע ומנהיגו יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל לעילוי נשמת

שבת פרשת חיי שרה
הפטרה: "והמלך דוד זקן" (מלכים א' א, א).

מברכים החדש: כסלו
ראש חודש כסלו ביום השלישי הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. בהכרזת יום ראש חודש קורא ש"ץ את היום, או הימים, שיחול ראש חודש, לאמר: ראש חודש כסלו ביום השלישי – יש להוסיף ה' הידיעה.

המולד: יום ראשון שעה 4 אחרי הצהריים, 7 דקות ו-1 חלק. אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

יום שני כ"ט במרחשון, ערב ראש חודש, במנחה: אומרים יום כפור קטן ואין אומרים תחנון.

יום כפור קטן רבי משה קורדובירו היה קורא לערב חודש בשם 'יום כפור קטן' ואנשי מעשה נוהגים להתענות בו. טעם לדבר, כי ראש חודש הוא יום כפרה על עונות החודש שעבר, שהרי מקריבים בו שיער החטאת, וכפי שאומרים במוסף של ראש חודש 'זמן כפרה לכל תולדותם'.

המתענים בו אומרים בתפילת מנחה סדר סליחות הנקרא 'יום כפור קטן' וקוראים בתורה כבתענית ציבור. אך אף רבים שאינם מתענים אומרים את סדר הסליחות עם תפילת מנחה.

מלבד ייחודו העצמי של 'יום כפור קטן', ייחסו סגוליות רבה לסליחות אלו להגן ולהציל מפני כל מיני גזירות רעות ופורענויות.

ראש חודש

יום שני בערב: בערבית יעלה יבוא.

יום שלישי: בשחית: חצי הלל, קדיש שלם. שיר של יום. ברכי נפש. קריאה בתורה. למוסף חולצים התפילין (שולחן ערוך תנ"ג, ד. משנה ברורה כה, נט).

'עלה יבוא' / טרחא דיצבורא

שליח ציבור ששכח לומר 'עלה יבוא', כל עוד לא סיים חזרת הש"ץ דינו כדין היחיד ששכח. אך אם סיים כבר את חזרת הש"ץ, מפני טורח הציבור שוב אינו חוזר מראש התפילה, אלא סומך על תפילת מוסף שעתיד להתפלל. אם שכח לומר 'עלה יבוא' בתפילת לחש שלו, אינו חוזר, הוא יוצא חובתו בתפילה שחוזר בחזרת הש"ץ. (שולחן ערוך, אורח חיים כב, ד).

זמן קידוש לבנה: ליל חמישי אור ל-ג' בכסלו ועד ליל שני י"ד בכסלו.

כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

שבת פרשת תולדות
הפטרה: "משא דבר ה'" (מלאכי א', א).
זמן טל ומטר לברכה:

מיום שלישי ח' בכסלו, המסופק אם הזכיר טל ומטר – אינו חוזר כי כבר הוחזק לומר במשך 30 יום 90 פעם טל ומטר, או כשאמר 90 פעם ויש אומרים 100 פעם (ולחצתם סופר 101 פעם): "ואת כל מיני תבואתה לטובה, ותן טל ומטר לברכה", אזי מוחזק הוא שלא טעה כבר – לכן אינו חוזר. בגמרא במסכת ברכות (כט.) אמרו, טעה ולא שאל גשמים בברכת השנים, מחזירין אותו. כלומר, אם טעה אדם ולא הזכיר בקשה על הגשמים בברכת השנים, דינו כדין מי שחיסר ברכה אחת מברכות התפילה, שאין תפילתו תפילה שלמה. התוצאה מכך היא: שאם סיים תפילתו בלא שאלת גשמים, עליו לחזור ולהתפלל שנית את כל תפילת העמידה. כך פסקו הרמב"ם בהלכות תפילה, פרק י'. והשלחן ערוך בסימן קיז.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **חיאל קרוטהמר** ז"ל מטבריה, נפטר ב-ז' בכסלו תשנ"ח. יהי זכרו ברוך!

תפלות אבות תקנום (ברכות כו, ב)
כתב הרמב"ם (תפלה א, א): מצות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר: "ועבדתם את ה' אלקיכם". מפי השמועה למדו, שעבודה זו היא תפלה, שנאמר: "ולעבדו בכל לבבכם". אמרו חכמים: איזו היא עבודה בלב – זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה. ואין משנה (נוסח) התפלה הזאת מן התורה. ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה... אם "אבות תקנום" או "כנגד תמידין תקנום", הוא רק על זמן התלות ומניינם. ברכות כו, ב: "איתמר: רבי יוסי ברבי חנינא אמר: (שלש) תפלות (ביום – שלשה) אבות תקנום, ורבי יהושע בן לוי אמר: תפלות – כנגד תמידין תקנום". בשו"ת תשב"ץ (ב, קסא) כתב שגם בזמן שהיו מקריבים קרבנות בבית המקדש היו מתפללים, שהרי אמרו (סוכה נג, א) שבבית השואבה היו מקריבין תמיד של שחר וממנו הולכים לתפילת שחרית.

כוחה של תפילה
ראש חודש:

באמירת קרבנות – המנהג לומר בראש חודש את פסוקי קרבן ראש חודש 'ובראשי חודשיכם' כמבואר בטור סימן מ"ח.

יעלה ויבוא: בראש חודש אומרים יעלה ויבוא בברכת המזון ובתפילה. בכל סעודה שאוכל צריך לאמרו. אם טעה ולא הזכיר, אם זכר לפני שאמר את השם של סיום הברכה, חוזר לאמרו במקומו, ואם כבר אמר את השם אינו חוזר, אלא יסיים את הברכה ולפני שמתחיל ברכת הטוב והמטיב אמרו ברכה חליפית: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר נתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון" – לנוסח אשכנז אמרו בשם ומלכות למנהג ספרד אומרו בלי שם ומלכות. אם אכל סעודה בראש חודש לפנות ערב ומברך ברכת המזון אחר שנכנס הלילה של מוצאי ראש חודש, צריך בכל זאת להגיד יעלה ויבוא מאחר שתחילת הסעודה היתה ביום. (שולחן ערוך סוף סעיף קפ"ח). המשנה ברורה מוסיף שם והוא שלא התפלל ערבית. דהיינו אם לפני ברכת המזון התפלל כבר ערבית אינו מזכיר יעלה ויבוא.

בתפילה אם בערב ראש חודש הקדים והתפלל ערבית מפלג המנחה, אף על פי שזה לפני צאת הכוכבים מכל מקום יאמר יעלה ויבוא (משנה ברורה סי' תכד ס"ק ב).

הלל
מנהג האשכנזים לברך על הלל בראש חודש "לקרוא את ההלל", אך הספרדים אין מברכים על ההלל בר"ח. ואין לספרדי לשנות ממנהגו המיוסד על פי דעת הרמב"ם ומרן השולחן ערוך. גם יוצאי מרוקו צריכים לנהוג כאן בארץ ישראל כפי המנהג בארץ ישראל, שלא לברך על ההלל בראש חודש (ויש על זה מחלוקת).

ספרדי המתפלל בבית כנסת של אשכנזים בראש חודש, ועבר לפני התיבה כשליח צבור, אינו רשאי לברך על קריאת ההלל כמנהג אשכנז, דשב ואל תעשה עדיף. ואם יתן לאחד מהצבור שיברך על ההלל במקומו. וכן אם נוסע לחוץ לארץ למקום שנהגו לברך על ההלל, ועומד כשליח צבור, יתן לאחר לברך.

בני עדות המזרח שנהגו בחוץ לארץ לברך על ההלל בראש חודש, ועלו לארץ ישראל, עליהם לשנות ממנהגם ולנהוג כאן, בארץ ישראל, כמנהג כל יתר עדות המזרח שלא לברך על ההלל בראש חודש, כעדותו של השלחן ערוך. ואם טעה וברך על ההלל, יאמר מיד "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שיש אומרים שלספרדים זה ברכה לבטלה. (ללקוט יוסף, יביע אומר, שו"ת יחווה דעה).

זמן קריאת ההלל – כל היום, מנץ החמה עד שקיעת החמה (גמרא מגילה כ, ע"ב).

יש להזהר שלא לדבר בין תפילת שחרית להלל, ובדואי שאין לדבר בתוך תפילת ההלל.

בעת אמירת ההלל יש לעמוד (שולחן ערוך תכב, ז ובמשנה ברורה ס"ק כ"ח) והטעם: הלל הוא עדות לשבחיו של הקב"ה, ועדות צריכים לאמר בעמידה. בליל הסדר אומרים ההלל בישיבה מאחר שליל הסדר הוא דרך הסיבה וחרות ועוד מאחר שההלל נאמר לא בבת אחת אלא מחולק לשניים.

הודו לה' כי טוב – אחרי שהשיץ אומר חוזרים אחריו "הודו וגם אחרי שהשיץ אומר "יאמר נא ישראל" ו-"יאמרו נא בית אהרן" וכן "יאמרו נא יראי ה' עונה הקהל על כל אחד מהפסוקים האלה – "הודו..." ומכל מקום טוב שיאמר כל אחד לעצמו בלחש גם פסוקים אלה. (שולחן ערוך תכב, ג ובמשנה ברורה ס"ק יט-כ).

זוית חינוכית הלכתית
בפרישת השבוע יו"ר איגוד הרבנים הצינניים 'דרך אמונה', רב קהילה באפרת

כיצד לקבל החלטות בחיינו?

הצו האלוקי לאברהם ללכת אל ארץ מובטחת, זועק בתוך כל אחד ואחת מאיתנו. ההליכה אל עבר ארץ ישראל אינה רק ההליכה הלאומית החשובה אל עבר ממלכת כננים וגוי קדוש בארץ ישראל, אלא גם קריאה אלוקית למסע אישי אל עבר הארץ הנפשית האינדוודואלית המיוחדת לכל אחד ואחת, אשר רק שם אפשר לצמוח בישרות ובריאות.

אולם כיצד אני מחליט לצאת למסע, וכיצד אכריע אנה אפנה בו? לפעמים הלב אומר ימינה, והראש אומר שמאלה. הרגש נוטה לכאן והשכל נוטה לשם.

גם הסוגיה שבכותרת, גורמת ללב ולראש להתווכח. כיצד נחליט? הלב משתוקק תמיד לחירות. הוא רוצה להחליט על פי מצפוננו, על פי רוחו, ולהוביל אותנו למקום עצמאי, שהחלטנו לבדנו להגיע אליו.

והשכל, דורש מאיתנו כאנשים בוגרים להביא בחשבון את מכלול הנתונים, להתיעץ, להמתין, להגדיל את נקודת המבט, לפני שאנו רצים להחלטות רגשיות. אמנם השכל אין את האוירה המשוחררת של הרגש, אך מצד שני יש בו אחריות ושיקול דעת.

השכל רוצה שנקשיב לאחרים, והלב מבקש להחליט לבדו. למי להקשיב? לשכל או ללב?

ישנו פסוק שעונה על לבטים אלו – "ועבדת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך".

בכל לבבך – עבודה רגשית. למשל בתפילה. ובכל מאדך – בכסף שלך. זוהי עבודה הגיונית, אחראית, של שיקול דעת כמה להוציא ועל מה.

התורה מדריכה אותנו לתת מקום משמעותי הן לרגש והן לשכל. אסור לנו להיות אנשים רגשיים חסרי אחריות, הנוטים אחר לבבנו למקום פסול מבלי להפעיל שיקול דעת הגיוני – "ולא תתורו אחרי לבבכם". אך מצד שני, אסור לנו להיות אנשים קרים, 'מחשבים' אנושיים, חסרי לב ומצפון רגשי – "ואהבת את השם אלוקיך בכל לבבך".

נראה אם כן, שמתבקש מאיתנו איזון נכון בין הצד הרגשי לצד השכלי. אנו נקראים להיות אנשים שלמים – בכל לבבנו, בכל מאודנו.

ניתן לנסח זאת כך –

את ההחלטה לצאת למסע, ואת הגדרת היעדים, אנו עושים ע"י האיזון הנכון בין השכל והלב.

השכל מברר היטב מהו הצו האלוקי שהשם נטע בו, מהו הרצון האמיתי הראוי לי על פי התורה, וכיצד אוכל לממש אותו מבלי ליפול בדרך.

אך לאחר שיצאתי לדרכי, עלי לתת מקום גדול לרגש, כביטוי לשמחת החיים וחדוות היצירה שהחלטתי לבצע.

אם נלך על פי גישה זו שהצענו, נעמיד את חיינו תמיד על שלושה קודקודים: הרצון, השכל, והרגש.

ראשית עלינו להחליט לאן אנו רוצים להגיע, ולתת לרצון האלוקי הישר מקום נכבד בהנהגה הנפשית שלנו.

לאחר מכן, עלינו לבדוק ע"י השכל, כיצד אוכל לממש את הרצון, והאם הוא אכן רצון אלוקי או דחף שלילי.

ועכשיו, לאחר שיש לי רצון נקי, וגם יש לי דרך לממש אותו באחריות בוגרת, עולה שלהבת הרגש ושמחת החיים.

גם ההתייעצות עם דמויות ערכיות היא חשובה מאד, משום שהיא מעניקה לנו מנסיינים של אחרים, ומרחיבה את נקודת הראות שלנו.

ע"י העצות שנקבל נוכל לבנות דרך טובה יותר על מנת לממש את מאוויינו ורצוננו.

אך את נקודת ההתחלה עצמה – את הרצון עצמו, אותו אין להעתיק מאחרים אלא להנביט מתוך נשמתנו. רצוננו הוא אוטונומי, בעל חירות, חלק אלוך ממעל.

תורת המשא ומתן עו"ד דוד שפירא מחבר הספר תורת המשא ומתן

במו"מ חשוב לפרש נכון את מה שנאמר

רוב רובם של פרשני המקרא רואים בשלילה את ההתנהלות של עפרון במו"מ שניהל עם אברהם אבינו למכירת מערת המכפלה לאברהם. אברהם ביקש "יתן לי את מערת המכפלה... בכסף מלא יתננה לי..." ועפרון הגיב לבקשת אברהם ופתח במילה "לֹא": "לֹא אֲדִי שְׁמַעֲנִי הַשְׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּי לְעֵינֵי בְנֵי רְש"י מִפְרֵשׁ אֶת הַמִּילִים "לֹא אֲדִי" כ"לא תִקְנֶה אוֹתָהּ בְדָמִים" כלומר, אני מוכן לתת לך את מה שבקשת בחינם. על זה הגיב אברהם כפי שרש"י פירש – "אתה אומר לי לשמוע לך ולקח בחנם, אני אי אפשרי בך". בסוף עפרון דורש ארבע מאות שקל: "אֲרָץ אֲרָבַע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מָה הוּא..." השאר היסטוריה.

לִי נְרָאָה, שֶׁאִם יִשְׁנֶה קוֹשֵׁי עִם הַהֲתַנְהוּלוֹת שֶׁל עִפְרוֹן הַקּוֹשֵׁי לֹא נּוֹבַע מִהַמְשָׂא וּמִתֵּן הַהֲתַחֵל כִּמְתַנֶּה וְהַסְתִּים בְּמַכִּירָה, אֲלֵא מִרְצוֹנוֹ שֶׁל עִפְרוֹן בְּשִׁינוֹ מִתּוֹוֹ הֶעֱסָקָה. אֲסַבִּיר.

המו"מ שבין עפרון לאברהם כלל 7 שלבים:

1. אברהם רצה לקנות את מערת המכפלה ופנה לבני חת בבקשה "תֵּנוּ לִי אֶחָזֶת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנֶי".

2. אברהם לא הכיר את עפרון ולכן ביקש מִבְּנֵי חַת הַלְפָנִישׁ אוֹתוֹ עִם עִפְרוֹן וּמִבְּקֵשׁ "אֵת מַעְרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לּוֹ אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוֹ בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנֶנָּה לִּי בְּתוֹכְכֶם לְאַחֲזֵת קֶבֶר". מערה תמורת כסף מלא.

3. עפרון מוכן למכור את המערה, אבל חשוב לו למכור (כלומר "לתת") את המערה יחד עם השדה שלידה. לפי נחמה ליבוביץ, ייתכן שעפרון רצה לחסוך במיסים לפי הדינים של בני חת. לעפרון, המחיר היה פחות חשוב, ולכן הוא חוזר עם הצעה נגדית של מתווה עסקה שונה כך [ש]השדה נתי לך והמערה אשר בו לך נתי לְעֵינֵי בְנֵי עֵמִי נְתַתִּיהָ לָךְ קֶבֶר מִתְּךָ. אמנם עפרון לא מזכיר את מחיר העסקה בהצעה הנגדית, אבל קודם הוא מבקש לסגור את מתווה העסקה. כפי שהנצי"ב מסביר, מדובר בהצעה נגדית למתווה, ולא לענין המחיר, כי "אי אפשר ליתן המערה לבדה ולחטכה מכלל השדה..." לא מדובר בנתינת מתנה. לכן שד"ל כתב "ואין לפרש קרונה חינם וקבור מתן".

4. אברהם הסכים לבצע עסקה הכוללת גם מערה וגם שדה, ורצה לדייק במחיר הסופי הכולל: "נְתַתִּי כֶּסֶף הַשְׂדֵה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מְתִי שְׁמֹה".

5. עפרון סיכם את מחיר העסקה: "וַיַּעַן עִפְרוֹן אֶת אֲבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ. אֲדִי שְׁמַעֲנִי אֲרָץ אֲרָבַע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מָה הוּא וְאֵת מִתְּךָ קֶבֶר".

6. אברהם הסכים לשלם את המחיר במטבע "עובר לסוחר": "וַיִּשְׁמַע אֲבְרָהָם אֶל עִפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אֲבְרָהָם לְעִפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי חַת אֲרָבַע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף לְעֹבֵד לְסוֹחֵר".

7. תנאי העסקה סוכמו ואברהם ועפרון מתכנסים ו"סוגרים" את העסקה (שדה+מערה): "וַיִּקֶם שְׂדֵה עִפְרוֹן אֲשֶׁר בְּמַכְפְּלָה אֲשֶׁר לְפָנָיו מִמְרָא הַשְׂדֵה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בְּשְׂדֵה אֲשֶׁר בְּכָל גְּבֻלַּת סָבִיב. לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה לְעֵינֵי בְנֵי חַת כֹּל בְּאֵי שְׁעַר עִירוֹ".

עולה מהנ"ל, כי המו"מ היה תקין לגמרי. אברהם הציע כסף, עפרון הציע שינוי למיתווה העסקה, אברהם הסכים ואז הסכימו השניים על המחיר הסופי. אם כן, למה חז"ל ביקרו את ההתנהלות של עפרון? המדרש מציע אפשרות שאינה קשורה למו"מ אלא למשהו חיצוני שאברהם לא בהכרח ידע. עפרון לא רצה למכור את הנכס אבל בני חת לחצו על עפרון וייאמו עליו בהדחה... רק בליט ברירה הוא נכנע ומכר.

"בשעה שמתה שרה, היה אברהם מבקש מקום לקברה, אמר להם: "שמעוני ופגעו לי בפירון בן צוחר ויתן לי את מערת המכפלה". מיד הלכו ומנווהו אותו היום אסטרטגיוס עליהם. אמרו לו: מכור את המערה לאברהם. אמר להם: איני מוכרה לו. אמרו לו: אם אין אתה עושה, אנו מעבירין אותך מן אסטרטגיוס שלך. מיד עמד אברהם ושקל לו". (שמות רבה פרשה לא סימן יז).

במו"מ חשוב לפרש נכון את מה שנאמר אברהם ביקש לשלם מחיר מלא ועפרון מצידו כלל לא הציע לו מתנה. עפרון אמנם היה נתון תחת לחצים חיצוניים, אבל מול אברהם הוא התנהג בצורה תקינה.